

Ekosofias Nyhetsbrev

JUNI 2020 - TJUGOÅTTONDE ÅRGÅNGEN

ORKANERNA BLIR ALLT VÄRRE – REKORDTUFF START PÅ SÄSONGEN

Egentligen ska det inte vara möjligt. Orkansäsongen i Atlanten startar ju på pappret inte förrän den 1 juni. Men det tycks stormarna inte bry sig om i år. Den första tropiska stormen för säsongen, Arthur, slog till mot North Carolina redan i mitten av maj, med vindar på 26 m/s. Nummer två, Bertha, drog in över Florida förra veckan med vindar på 24 m/s.

Nu är säsongen fyra dagar gammal – och redan härjar en tredje storm i Mexikanska golfen. Den senaste heter Christobal och har vräkt ner regn över södra Mexiko, med vindbyar på över 33 meter per sekund. Aldrig tidigare har en tredje storm uppmätts så tidigt under orkansäsongen.

I veckans klimatkrönika i Svenska Dagbladet skriver Peter Alestig om att flera prognoser nu spår att årets orkansäsong blir den värsta sedan 2005, då Katrina totalt ödelade New Orleans. Som Katrina illustrerade, är konsekvenserna av övädren ofta enorma. I genomsnitt dödar tropiska cykloner 10 000 människor och orsakar skador på 15 miljarder dollar, varje år.

Risken att en orkan utvecklas till att bli mycket kraftig – det vill säga kategori 3 eller högre – har ökat med 8 procent per decennium, enligt studien. Som NOAA-forskaren James P. Kossin säger till New York Times: "Trenden är tydlig. Och den är verklig".

KLIMAT SNARARE ÄN JORDBRUK BAKOM ARTFÖRLUST

En ny kartläggning av artförlusten i Skåne under 1900-talet förvånar de inblandade forskarna. Trots att jordbruket ofta anges som en huvudsaklig orsak till minskad artrikedom pekar studien på en annan huvudsaklig orsak.

– Jag blev förvånad av att det är klimatförändringen som har påverkat mest, säger forskaren Torbjörn Tyler vid Lunds universitet, i en kommentar till studien.

Forskarnas studie baseras på inventeringar av örter, buskar och träd som Lunds Botaniska Förening gjort vid tre olika tillfällen (1938–1971, 1987–2006 och 2008–2015).

De växter som har minskat mest de senaste 20 åren är knutna till naturbetesmarker och mindre produktiva åkrar. Stagg, borsttåg och sumpförgätmigej, som växer på naturbetesmarker, samt hampdån, klofibbla och åkerkulla, som trivs på mindre produktiva åkrar, tillhör förlorarna.

– Mer än hälften av all förändring de senaste årtiondena kan förklaras av klimatförändring. Det är en genomgående trend att det är köldtåliga arter med nordlig utbredning som minskar medan de ökande arterna är mer värmekrävande, säger Torbjörn Tyler.

TUNGA VD–TRION: TIDEN ÄR KNAPP – MEN NU HAR VI CHANSEN

Omstarten av ekonomin måste leda till en fossilfri framtid, skriver vd:arna för LKAB, Vattenfall och SSAB på Di Debatt.

Coronakrisens ekonomiska konsekvenser blir nu alltmer påtagliga. Men statens och andra aktörers kraftsamling för ekonomisk återhämtning får inte försena arbetet med att nå klimatmålen. I spåren av coronakrisen kapar företag nu sina kostnader och skjuter på investeringar för att möta svagare efterfrågan och vikande intäkter. SSAB, LKAB och Vattenfall är inga undantag, skriver vd:arna om sina bolag. Samtidigt understryker de att coronakrisen innebär ett unikt tillfälle för en nödvändig omställning av ekonomin.

·EKOSOFIA·

- Som företrädare för gruv-, stål- och energisektorn ser vi istället ännu större anledning att prioritera gröna investeringar för fossilfritt stål. Vår bedömning är att vi inte har råd att tappa tempo i industrins omställning, inte ens i nuvarande situation. Vi har möjligheten att starta om ekonomin, stärka svensk konkurrenskraft och skapa fler jobb, samtidigt som vi löser klimatkrisen. Den chansen måste vi ta, skriver vd-trion.
- Tiden att verkställa denna industrirevolution är knapp. Att fortsätta att ta ledningen i klimatfrågan är Sveriges bästa chans att stärka svensk konkurrenskraft och på sikt säkra jobben, skriver de.

SVERIGE MÅSTE DUBBLA AMBITIONERNA FÖR ATT NÅ UPP TILL PARISAVTALET

Sverige ligger i dagsläget mycket långt ifrån att nå sina klimatåtaganden enligt Parisavtalet. Det visar forskning vid Uppsala universitet ledd av den brittiske gästprofessorn Kevin Anderson.

Forskarna har jämfört Sveriges och Storbritanniens koldioxidbudgetar, som räknats fram av FN:s klimatpanel (IPCC), med de åtaganden och den lagstiftning som finns på plats, och räknat ut vad som ytterligare krävs för att länderna ska klara målet. Enligt studiens förstaförfattare Kevin Anderson, är det första gången en sådan beräkning görs.

Trots att Sverige och Storbritannien har några av världens skarpaste klimatlagar måste de båda länderna enligt studien mer än fördubbla sina ambitioner för att kunna nå uppsatta mål. Varken Storbritannien eller Sverige har med nuvarande utsläppsnivåer en chans att ligga i linje med avtalet. För det krävs en årlig utsläppsminskning med 12–15 procent. Detta för att om 15 år – år 2035 – vara klara med en energiomställning till nollutsläpp.

Här har rapportförfattarna tagit hänsyn till det faktum att Parisavtalets skrivelser slår fast att rika länder ska vara de som vidtar de kraftfullaste åtgärderna för att minska utsläppen.

– Inget industrialiserat land har historiskt ens kommit nära att minska utsläppen i den takt som nu krävs, säger Isak Stoddard vid institutionen för geovetenskaper på Uppsala universitet.

Forskarna har inte räknat in tekniska metoder för att storskaligt fånga in och lagra koldioxid eftersom de anser det vara oprövad teknik.

Studien publiceras i tidskriften Climate Policy.

SVENSKA FÖRETAG SER INTE SIN NEGATIVA KLIMATLOBBYING

Samtidigt som många företag sätter klimatmål i linje med Parisavtalet bidrar de genom medlemskap i näringslivsorganisationer till lobbying som är negativ för klimatet. Det menar Sjunde AP-fonden som tillsammans med en rad andra investerare nu tar fram ett ramverk för hållbar lobbying. Tanken med ramverket är att företag ska göra en översyn av de näringslivsorganisationer som de är medlemmar i och om medlemskapen ligger i linje med Parisavtalet.

– Det handlar om att företag måste ta ansvar för sina medlemsorganisationers agendor. Den medvetenheten har ökat i Europa, men i Sverige händer det inte så mycket. Svenska företag är vana att prata om sin egen klimatpåverkan, däremot ser de sig inte som politiska aktörer. Det finns ett problem med att företag så att säga outsourcar ställningstaganden som är negativa för klimatet till de här organisationerna, säger Charlotta Dawidowski Sydstrand, hållbarhetsstrateg på AP7, till Aktuell Hållbarhet.

Än så länge har 14 storbolag åtagit sig att göra en sådan översyn och delar av det kommande ramverket ska nu skickas ut på remiss. Ramverket för hållbar lobbying väntas bli klart till årsskiftet.

RIKSREVISIONEN GRANSKAR AP-FONDERNAS HÅLLBARHETSARBETE

Riksrevisionen konstaterar att de sex statliga AP-fonderna förvaltar ett mycket stort pensionskapital och att riksdag och regering förväntar sig att AP-fonderna i sin förvaltning verkar för en hållbar samhällsutveckling.

Samtidigt har AP-fonderna givits större självständighet än andra myndigheter. Regeringen kan därför inte styra AP-fonderna genom instruktioner,

regleringsbrev eller resurstilldelning. Det finns också en potentiell målkonflikt mellan AP-fondernas huvudmål om långsiktigt hög avkastning och kraven på hållbarhetsarbete, konstaterar Riksrevisionen.

– Även om den empiriska forskningen har visat på ett positivt samband mellan höga hållbarhetsvärderingar och finansiell prestation innebär situationen flera utmaningar för fonderna. Frågan är därför vilket genomslag hållbarhetsarbetet i realiteten har fått i deras förvaltning, säger riksrevisor Helena Lindberg i en kommentar inför uppdraget.

Riksrevisionen ska nu granska och undersöka om AP-fonderna i sin förvaltning har tagit tillräcklig hänsyn till hållbarhet, det vill säga om hållbarhet har fått genomslag i AP-fondernas verksamhet, innehav och ägandeskap. Granskningen ska även svara på om AP-fondernas redovisning av sitt hållbarhetsarbete till regering och riksdag är transparent och rättvisande.

Resultatet av granskningen kommer att sammanställas i en rapport med planerad publicering i mars 2021.

KONSUMENTER VILL HA FÖRPACKNINGAR AV PAPPER

En europeisk undersökning visar att två av tre konsumenter föredrar förpackningar av papper och kartong framför de som är tillverkade av plast, metall eller glas.

Pappers- och kartongförpackningar rankas högre bland konsumenter då konsumenterna anser att de har fler fördelar ur ett hållbarhetsperspektiv, som att de är komposterbara, bättre för miljön och lättare att återvinna.

Undersökningen visar att två tredjedelar av konsumenterna föredrar pappersförpackningar framför plast när de handlar online.

Glas ansågs av konsumenterna vara att föredra som hållbart förpackningsmaterial, för varor som behöver skyddas.

De tillfrågade sade också att de var villiga att ändra sitt köpbeteende för att handla mer hållbart och till exempel undvika e-handelsföretag som inte använder återvinningsbara förpackningar.

Undersökningen har genomförts av Two Side bland 5 900 europeiska konsumenter.

Miljö Online

NY VÄGLEDNING FÖR KLIMATKRAV I BYGGPROJEKT

Nyligen presenterades en ny vägledning för att ställa klimatkrav i byggprojekt. Vägledningen bygger på erfarenheter från nio testpiloter med bostads- och byggbolag.

Vägledningen kan användas för att ställa klimatkrav, framförallt vid nyproduktion men även vid ombyggnation och renovering.

– Det här innebär att ambitiösa fastighetsägare nu har ett verktyg för att driva förändring, vilket är ett viktigt steg i utvecklingen av en klimatneutral byggbransch, säger Anders Ejlertsson, projektledare på IVL Svenska Miljöinstitutet.

Bakom arbetet finns starka drivkrafter. Tidigare studier visat att klimatpåverkan från att bygga ett modernt flerbostadshus kan vara lika stor som husets energiförbrukning under 50 år. Vidare inför regeringen, från januari 2022, krav på klimatdeklarationer vid uppförandet av nya byggnader. (Se nedan.)

BOVERKET: SÅ KAN KLIMATDEKLARATIONER UTVECKLAS EFTER 2022

Den 1 januari 2022 ska det finnas regler på plats för klimatdeklaration av nya byggnader. Det som ska deklarerars är utsläpp av växthusgaser från byggskedet, det vill säga fram till färdig byggnad. Boverket har nu på regeringens uppdrag tagit fram ett förslag till färdplan för hur klimatdeklarationerna kan utvecklas efter 2022.

Boverket föreslår att gränsvärden med maximalt utsläpp av växthusgaser för uppförande av byggnader införs i reglerna 2027.

·EKOSOFIA·

Vidare föreslås utökade krav i reglerna om klimatdeklaration från 2022 så att alla skeden av byggnadens livscykel och fler delar av byggnaden ska redovisas, bland annat installationer. Gränsvärdet avgränsas till att omfatta byggskedet. Boverket föreslår att nivån för gränsvärden 2027 sätts till cirka 20–30 procent lägre klimatutsläpp än ett referensvärde som tas fram i en studie med klimatberäkningar. Gränsvärdet föreslås skärpas 2035 och 2043 för att ligga i linje med riksdagens klimatmål 2045.

SISTA STEGET MOT NÄRA–NOLLENERGIBYGGNADER I SVERIGE

Den 1 september ändras plan- och byggförordningen i den del som gäller beräkning av en byggnads energiprestanda. Samtidigt träder nya föreskrifter från Boverket i kraft som är anpassade till ändringen. Ändringen ska skapa en bättre balans mellan de olika energislag som försörjer byggnader och är ett sista steg i införandet av nära–nollenergibyggnader i Sverige.

Dessutom införs ett förtydligande om att den ringa mängd energi som tillförs nära–nollenergibyggnader i hög grad ska komma från förnybara källor.

– Vi eftersträvar så energieffektiva byggnader som möjligt och en långsiktig hållbar energiförsörjning. Förordningsändringen, tillsammans med Boverkets reviderade föreskrifter, är uttryck för denna målsättning, säger bostadsminister Per Bolund.

Ändringen är det avslutande steget i att genomföra det reviderade EU–direktivet om byggnaders energiprestanda som innebär att alla nya byggnader ska vara nära–nollenergibyggnader från den 31 december 2020.

LÅGT KOLDIOXIDUTSLÄPP FRÅN SVENSKA SOLCELLER

En lite bortglömd faktor vad gäller solcellslösningar är hur miljöanpassade de är ur ett livscykelperspektiv. Den svenska tillverkaren Midsummer har låtit göra en LCA över sina solpaneler och hävdar att koldioxidavtrycket bara är en tiondel av det från kiselbaserade solpaneler som tillverkas i Kina.

Enligt Midsummer beror det på att deras solceller inte består av några tunga glas– eller aluminiummaterial, vilket minskar materialkonsumtionen. Det ljusabsorberande CIGS–skiktet är dessutom extremt tunt.

Det gör tillverkningsprocessen snabb, med en låg energiförbrukning. Energin som används för tillverkningen i fabriken i Järfälla är dessutom förnybar.

Midsummer har specialiserat sig på diskreta solcellstak som kan installeras på såväl plåttak, takpannor och stora fabriksbyggnader och som även kan ersätta papptak.

Miljö Online

HÄR ÄR KRAVEN FÖR ATT FÅ KALLAS MILJÖBIL

Två år efter att miljökraven för myndigheters nya bilar försvann införs en ny statlig miljöbilsdefinition den 1 juli.

Regeringen har beslutat att följa regelverket för bonusbilar vilket innebär att i stort sett endast hybridbilar, elbilar och gasbilar kommer ifråga.

Högst 70 gram koldioxid per kilometer eller drivas med gas är kravet.

Miljöbilsdefinitionen styr myndigheternas upphandling. Det rör cirka 700 bilar om året som köps in eller leasas. Tidigare erfarenhet har visat att även många kommuner och företag följer de statliga reglerna.

– Staten har ett stort ansvar att gå före i klimatomställningen och då måste vi se till att bilarna vi köper in är klimatsmarta och driver utvecklingen framåt. Ställer vi tuffa krav vågar andra också göra det och då blir det lättare för både upphandlare och leverantörer, kommenterar miljö- och klimatminister Isabella Lövin.

HÅLLBARHET FORTSATT VIKTIG FRÅGA VID REKRYTERING

Det är fortsatt viktigt för svenskar att potentiella arbetsgivare har ett aktivt hållbarhetsarbete när de söker jobb. Det visar en undersökning från arbetslivspanelen Manpower Work Life som bygger på svar från 3 878 svenskar. I undersökningen fick de tillfrågade svara på frågan "När du söker ett nytt jobb,

·EKOSOFIA·

hur viktigt är det för dig att arbetsgivaren har ett aktivt hållbarhetsarbete?”. På detta svarade 38 procent ”Mycket viktigt” och 43 procent ”Ganska viktigt”.

Företaget Manpower Group, som presenterar undersökningen i samband med årets hållbarhetsredovisning, menar att utvecklingen ligger i linje med samhällsdebatten som präglats av hållbarhetsfrågor de senaste åren.

– Vårt bästa tips till företagsledare är att se hållbarhetsarbetet som en möjlighet att skapa intern stolthet och bli en mer attraktiv arbetsgivare, säger Mikael Jansson, vd på Manpower Group, i en kommentar.

Manpower Group skriver vidare att intresset för hållbarhetsfrågor inte tycks minska på grund av coronakrisen. Rådet här är att fortsätta hålla hållbarhetsdiskussionerna levande med de anställda under eventuellt hemarbete och att prata om hur företaget kan ställa om när samhället öppnar upp igen.

REGERINGEN BILDAR ETT INRE KABINETT FÖR KLIMATPOLITIKEN

För att skynda på och säkerställa att återhämtningen efter coronapandemin följer klimatpolitiska åtaganden inrättas ett klimatkollegium lett av statsministern inom regeringskansliet. Mitt i coronakrisen vässar regeringen sin klimatpolitik och inrättar ett klimatkollegium inom regeringskansliet.

– Vi har samlat de ministrar som har de mest avgörande områdena i sina portföljer för att följa upp och genomföra klimathandlingsplanen och nu ska vi visa vägen för hur världens återhämtning kan skapa jobb samtidigt som den tacklar klimatutmaningen, skriver miljö- och klimatminister Isabella Lövin. Åtta ministrar i det nya klimatkollegiet ska samverka och säkerställa en utveckling i linje med klimathandlingsplanen. Statsministern ska leda arbetet och samverka med miljö- och klimatministern, finansministern, infrastrukturministern, energiministern, landsbygdsministern, näringsministern samt finansmarknads- och bostadsministern. För kollegiets arbete inrättas även en statssekreterargrupp och ett kansli inom regeringskansliet.

– Det är bra att gruppen leds av statsministern och att finansministern finns med centralt i klimatpolitiken. Nu gäller det att den här gruppen får ett tydligt mandat, att flera myndigheter och de regionala nivåerna involveras i ett tidigt skede, säger Johan Kuylenskierna, vice ordförande i Klimatpolitiska rådet, till Aktuell Hållbarhet.

KLIMATRAPPORTERINGEN ÖKAR – MEN OROVÄCKANDE BRISTER I KVALITET

Allt fler av de 100 största bolagen på Stockholmsbörsen sätter tydliga, tidsangivna klimatmål. Men det brister i kvalitetsgranskningen av hur klimatmålen är satta och ska uppnås, vilket utgör en risk för att de blir missvisande. Det visar den årliga granskningen av års- och hållbarhetsredovisningar av kommunikationskonsulten Hallvarsson & Halvarsson.

Av de 100 största företagen på Nasdaq Stockholm har andelen med tydligt fastställda och tidssatta klimatmål ökat från 4 till 45 procent på bara ett år. Vidare rapporterar 75 procent av bolagen sin klimatpåverkan i enlighet med det internationella GHG-protokollet. Men det är bara 33 procent av bolagen som låtit en extern part verifiera utsläppssiffrorna.

– Bristen på kvalitetssäkring och enhetlig standard när det gäller klimatrapportering kan komma att bli ett problem i framtiden, säger Åse Bäckström, Executive Director på Hallvarsson & Halvarsson, till Realtid.

– Det leder till att investerare missar det som verkligen sker i bolagen på grund av en – bristande, felaktig eller kommunikativt missvisande – rapportering, säger Åse Bäckström.

Även om fler bolag godkänns är Sasja Beslik, chef för hållbar finansutveckling på J. Safra Sarasin, inte nöjd:

– Det mesta är luft. Informationen som rapporteras in är inte verifierad och det kan vara riktigt farligt att använda när investeringsbeslut tas. Finanssektorn är extremt beroende av korrekta och verifierade data.

SMINKBOLAG FLYTTAR HEM FÖR ATT MINSKA UTSLÄPP

Det svenska kosmetikaföretaget Idun Minerals flyttar hem produktion som ett led i att minska klimatpåverkan. Det sker i samband med att bolaget introducerar en ny förpackning i form av tuber som består av PE-plast tillverkad av restprodukter från sockerrörsbaserad etanolproduktion. Tillverkningen sker i Hjo i Västergötland. Enligt Idun Minerals innebär bytet av förpackning att mängden plast minskar med upp till 87 procent.

– Våra hudvårdsförpackningar tillverkades tidigare i Korea och Kina. Genom att flytta produktionen till Hjo minskade vi koldioxidutsläppen från transportererna med 98 procent. Förpackningarna fylls med kräm tillverkad i Linköping och då ville vi ju självklart också tillverka förpackning i närheten, säger Caroline Thunstedt, på Idun Minerals, till Aktuell Hållbarhet.

Enligt henne är det även ur ett elanvändningsperspektiv bättre att ha tillverkningen i Sverige.

– I Sverige har vi betydligt mer hållbar elproduktion än i Kina där kolkraft är mycket vanligt. Helt enkelt ytterligare en anledning att lämna Kina. Samma sak gäller exempelvis våra kartonger. Tidigare tillverkade vi våra kartonger i Polen. Men efter att Polen vägrade skriva på klimatavtalet gällande kolkraft och fortfarande använder mycket fossilt ursprung för sin elproduktion flyttade vi i stället förpackningsproduktionen till Lettland som har betydligt mer grön elproduktion, säger Caroline Thunstedt.

·EKOSOFIA·

Med tanke på rådande osäkerhet är det för närvarande oklart exakt hur nedanstående utbildningar kommer att genomföras. Vi planerar för att genomföra dem på distans – och då även vid tidpunkter som ni kan påverka själva. Kontakta oss gärna om du är intresserad!

Vem säger vad – och varför? – 18 augusti 2020

En halvdag om opinion och kommunikation inom miljö och hållbar utveckling. I en värld där olika intressen försöker styra vad vi uppfattar som sanningar – vem kan man egentligen lita på?

Det här berör i allra högsta grad hållbarhetsfrågorna! Därför erbjuder ”de två Eko:na” – Ekosofia och Ekocentrum – en uppskattad utbildning där du får verktygen för att analysera och förstå vad som sägs och skrivs.

Se Ekocentrums hemsida för närmare detaljer – www.ekocentrum.se

Grundläggande miljöutbildning – 24 september 2020

Från hot till möjligheter med trovärdigt miljöarbete – en halvdag om hållbarhet; grundläggande miljöfakta, miljöarbete och företagande.

Seminarier ger grundläggande miljökunskap samtidigt som det skapar ökad medvetenhet om miljöarbetet och dess möjligheter.

Utbildningen motsvarar kraven i Svensk Miljöbas.

Se vår hemsida för närmare detaljer – www.ekosofia.se

Sedan den 25 maj 2018 gäller en ny EU-förordning om personuppgifter (GDPR). Som mottagare av Ekosofias Nyhetsbrev bedömer vi att du givit ditt samtycke till vår hantering av dina personuppgifter. Detta innebär att du även i fortsättningen kommer att få vårt nyhetsbrev.

Om du inte vill ha vårt nyhetsbrev så kan du meddela oss via mail eller telefon.

Ekosofias nyhetsbrev utkommer med 11 nr/år. Ansvarig utgivare är Bill Romanus.

För mer information om nyhetsbrevet kontakta Bill Romanus, romanus@ekosofia.se.

För information om Ekosofia AB och våra tjänster kontakta Magnus Ruberg, magnus.ruberg@ekosofia.se.

Kort om Ekosofia AB

Ekosofia AB är ett kunskapsföretag som verkar för hållbar utveckling.

Detta gör vi genom att erbjuda våra kunder att med hjälp av ett ökat miljömedvetande – ekosofi – nå såväl social och ekonomisk som ekologisk framgång.

Planerat och trovärdigt miljöarbete är vår metod.

Kommunikation – att åstadkomma dialog – är vårt främsta verktyg.

Vi arbetar som konsulter, projektledare och kvalificerade rådgivare.

Ekosofia AB grundades 1993 av Bill Romanus och Magnus Ruberg.

För ytterligare information – www.ekosofia.se